

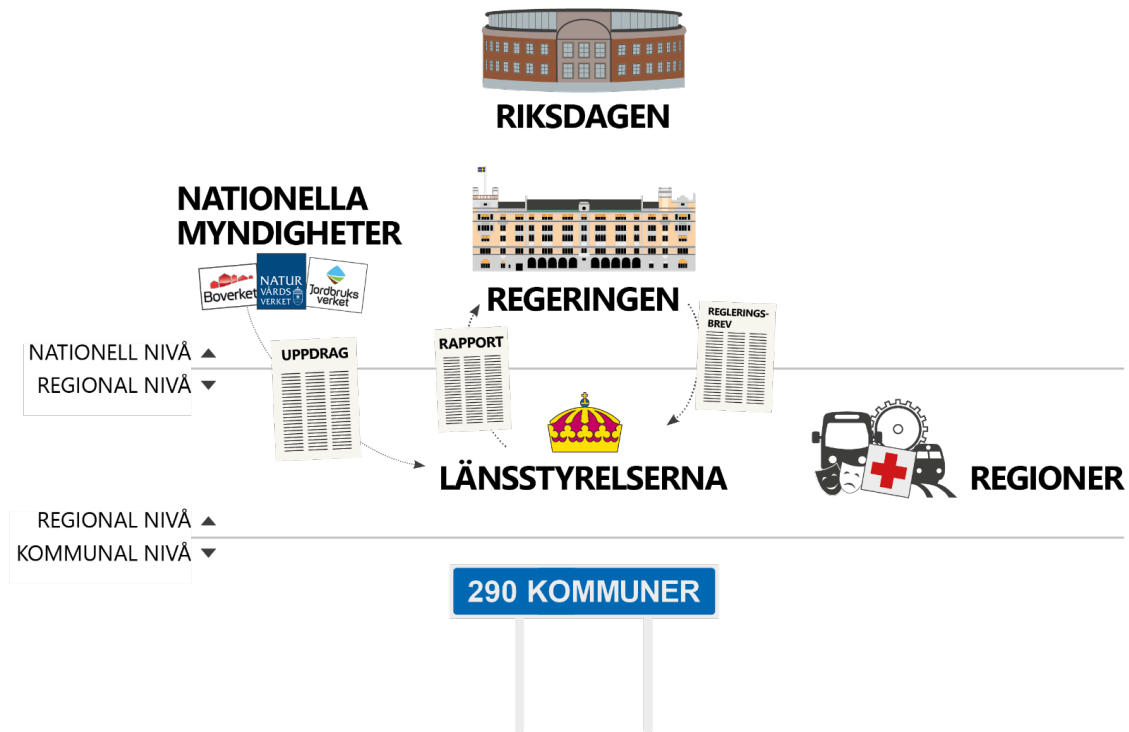
Brottsförebyggande föräldraskapsstöd i utsatta områden

Regeringsuppdrag till
länsstyrelserna

Ida Rosengren
Nationell samordnare

RFMA 2025-09-10

Länsstyrelser i län med utsatta områden, särskilt utsatta områden och riskområden som identifierats av Polismyndigheten ska under 2023–2026 erbjuda stöd till kommuner, regioner och andra relevanta aktörer med att utveckla ett kunskapsbaserat, samordnat och långsiktigt stöd i föräldraskapet till föräldrar med barn upp till 18 år.

Uppdraget ska bidra till att bekämpa och förebygga kriminalitet bland barn och unga.

Länsstyrelserna

Varför pratar vi föräldrar och föräldraskapsstöd ?

- Föräldrabalken (kap 6 § 2)
- Barnkonventionen (artikel 18 § 2)

Föräldraskapsstöd

Föräldraskapsstöd definieras som *olika insatser, aktiviteter och verksamheter riktade till föräldrar som stärker föräldraförmågan och relationen mellan förälder och barn.*

Det kan handla om:

- att ge föräldrar kunskap om barnets rättigheter, hälsa och utveckling,
- att stärka föräldrars relation till varandra, eller deras sociala nätverk.

Föräldraskapsstöd bör förutom barnets rättsliga förälder, föräldrar eller vårdnadshavare även erbjudas andra närstående vuxna som barnet betraktar som förälder eller som på annat sätt är viktiga för att främja barnets hälsa och utveckling.

[Läs mer:](#)

[Nationell strategi för ett stärkt föräldraskapsstöd \(mfof.se\)](https://mfof.se)

[Brottsförebyggande föräldraskapsstöd \(mfof.se\)](https://mfof.se)

En nationell strategi för ett stärkt föräldraskapsstöd

Handlingsplan för brottsförebyggande föräldraskapsstöd

Skellefteå, januari 2022

Länsstyrelserna

Brottsförebyggande

Åtgärder som syftar dels till att påverka de omständigheter i själva situationen som gör att personer väljer att begå brott, dels åtgärder som syftar till att minska benägenheten (motivationen) hos människor att begå brott.

3 barriärer för att förebygga brott

- Brett förebyggande arbete
- Negativ utveckling ska brytas
- Kriminella banor stoppas

[Tillsammans mot brott - ett nationellt brottsförebyggande program - Regeringen.se](https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2016/07/16-11611)
[Kommuner mot brott - Regeringen.se](https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2016/07/16-11611)
[Barriärer mot brott - en brottsförebyggande strategi - Regeringen.se](https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2016/07/16-11611)

Länsstyrelserna

Förebygga normbrytande beteende och brott genom föräldraskapsstöd

”Forskning visar sen lång tid tillbaka att föräldrar är den absolut viktigaste faktorn för hur barns värderingar, normer och sociala problem utvecklas. Sätter man in tidiga insatser ska man inkludera föräldrarna, hela tiden, oavsett hur de är, så är de ansvariga för sina barn och de ska inkluderas i arbetet.”

Carin Götblad, polismästare Noa. [En kriminell bana. Vilken roll har samverkan för att förebygga gängbrottslighet?](#)

Länstyrelserna

Risikfaktorer för ett normbrytande beteende

Barnet/den unga:

Nedstämdhet

Självskadande beteende

Bristfälliga språkliga förmågor

trotsighet, ilska, oräddhet, överaktivitet,
impulsivitet, koncentrationssvårigheter

Svårigheter med medkänsla, skuld, ånger

Negativa problemlösningar, tolkningar,

Attityder

Alkohol- och/eller droganvändning

Problematiska kamratrelationer.

Familjen:

Psykisk ohälsa, nedstämdhet, depression

Konflikter, våld

Ekonomiska svårigheter och låg utbildningsnivå

Problematiskt bruk av alkohol, narkotika eller
kriminellt beteende

Svårigheter med uppfostringsstrategier eller
föräldrabarnrelationen

Utsätter barnet för försummelse, psykisk, fysisk
eller sexuell misshandel

Skyddsfaktorer mot normbytande beteende

Barnet/den unge

Positiv skolanknytning och prestationer

Positiva förhållningssätt eller problemlösningar

Positiva umgängen och aktiviteter

Den unges medvetenhet och motivation

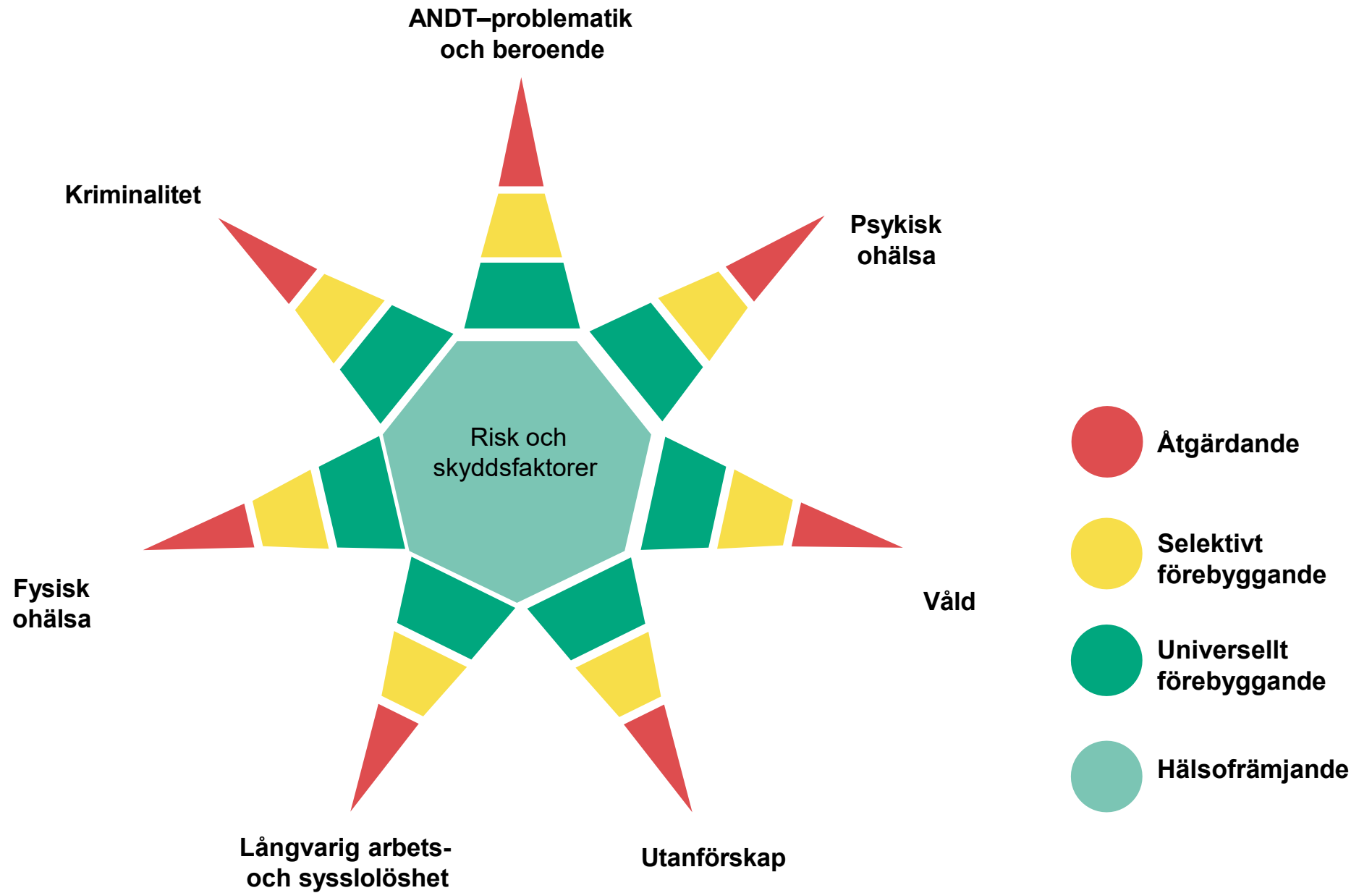
Familjen

Föräldrarnas ork, engagemang eller stöd

Föräldrarnas positiva attityder och uppfostringsstrategier

Föräldrarnas medvetenhet och motivation

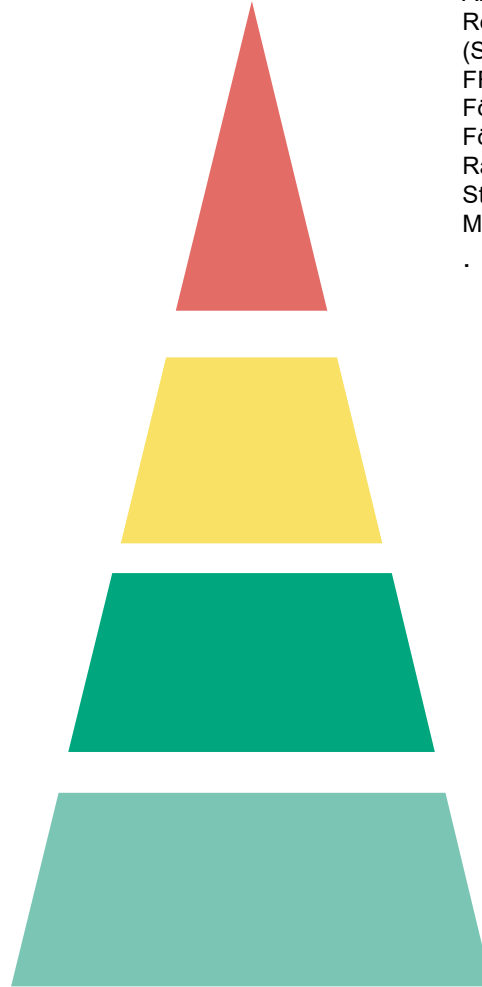
Exempel på insatser som beskriver ett brottsförebyggande föräldraskapsstöd

Åtgärdande

Förebyggande

Förebyggande

Hälsofrämjande

Indikerat

Arbete med RBM
Rekommenderade insatser mot normbrytande beteende (Socialstyrelsen) Cope, De otroliga åren, Komet, Triple P, BSFT, FFT, MDFT, MST, CCP och TFCO
Förälder på avstånd (placerade barn)
Föräldrastöd via SIG och SSPF
Rätt kurva
Stöd till föräldrar med LUL-utredda barn
Mariamottagning

Selektivt

Föräldraskap i Sverige (FÖS), Pappa kom hem
Gängsnacket
Stöd till familjer där en förälder är frihetsberövad
Program till föräldrar inom familjerätten
Stöd till föräldrar med barn med NPF diagnoser
Föräldraskapsstöd i utsatta områden
Utökade hembesök i utsatta områden
Skolsociala team

Universellt

BarnSäkert
Gängsnacket
Familjecentral
Föräldrastödsprogram tex ABC
Digitalt föräldraskapsstöd

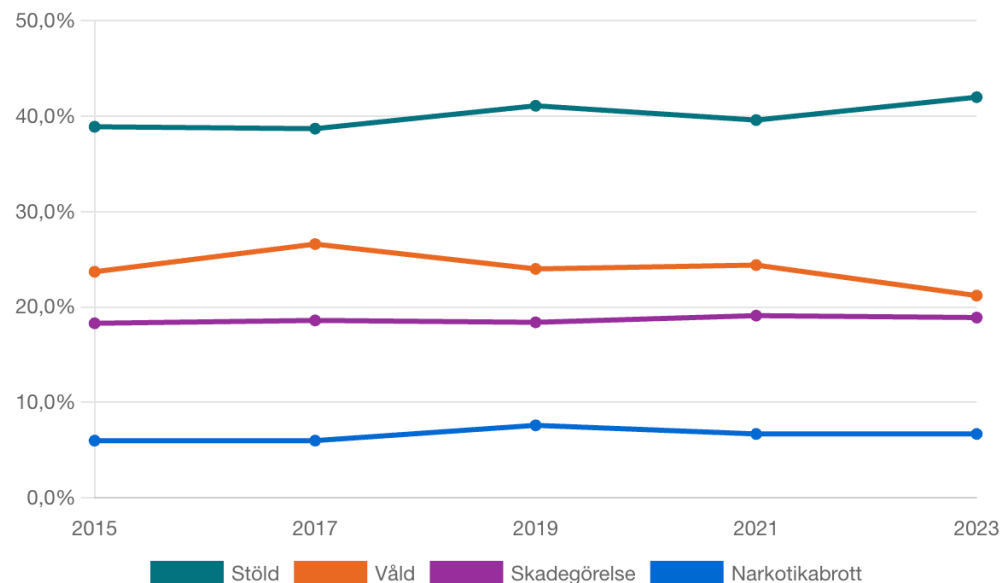
Universellt

Föräldrastödsprogram ex ABC
Familjecentral och BVC
Hälsofrämjande insatser via skola/förskola
Föräldramöte
Öppna förskolor
Digitalt föräldraskapsstöd

Brott bland barn och unga

Delaktighet i brott

Andel (%) elever i årskurs 9 som uppger att de begått olika typer brott under de senaste tolv månaderna. Källa: Skolundersökningen om brott 2023.

Tabell 2: Antal och andel identifierade individer i Cylindermodellen i de 53 lokalpolisområden som rapporterat både 2019 och 2022. Andel av samtliga cylinderindivider för respektive år inom parentes.

	2019	2022	Procentuell ökning
Totalt antal	5 154	7 905	53,4 %
<i>Antal upp till och med 14 år</i>	70 (1,4 %)	191 (2,4 %)	172,4 %
<i>Antal upp till och med 17 år</i>	672 (13,0 %)	1 179 (14,9 %)	75,4 %
<i>Antal upp till och med 21 år</i>	2 036 (39,5 %)	3 425 (43,3 %)	68,2 %

Källa: Noas underrättelseenhet. Bearbetningar av Brå.

Situationell handlingsteori

Enligt SAT är brott ett val beroende av ett **samspel** mellan:

1. Individens **brotsbenägenhet**

- Moral (värderingar/attityder om vad som är rätt och fel att göra i specifika situationer) och
- Förmåga att utöva självkontroll (i vilken utsträckning kan individen handla efter sina värderingar när det finns ett yttre tryck att bryta mot dessa)

2. Exponering (pga social- el. självselektion) för **kriminogena miljöer** karaktäriserade av:

- Normer/regler som finns på platsen/i miljön
- Förmågan/viljan att upprätthålla normer/regler
- Frestelser och provokationer

Individ

Miljö

Handling

Förebygga brott med utgångspunkt i SAT

För att förhindra brott måste vi försöka påverka de handlingsalternativ som individen ser och de val individen gör så att de

1, inte ser brottshandlingar som ett handlingsalternativ, och

2, om de trots allt ser dessa handlingar som ett alternativ inte väljer det alternativet.

Det förbyggande arbetet bör inkludera insatser på flera olika nivåer och ha ett innehåll som kan

- Påverka individen
- Påverka miljön
- Påverka exponering

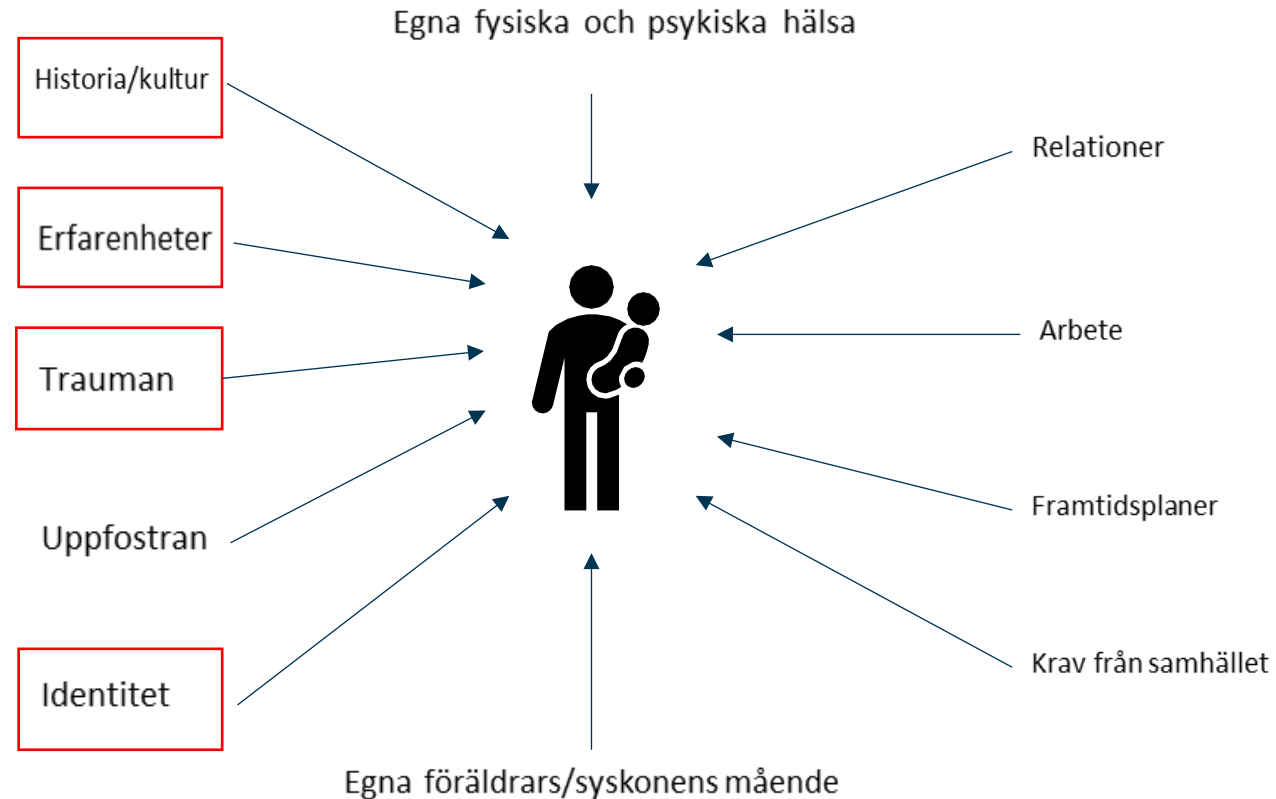

Vad är ett gott föräldraskap?

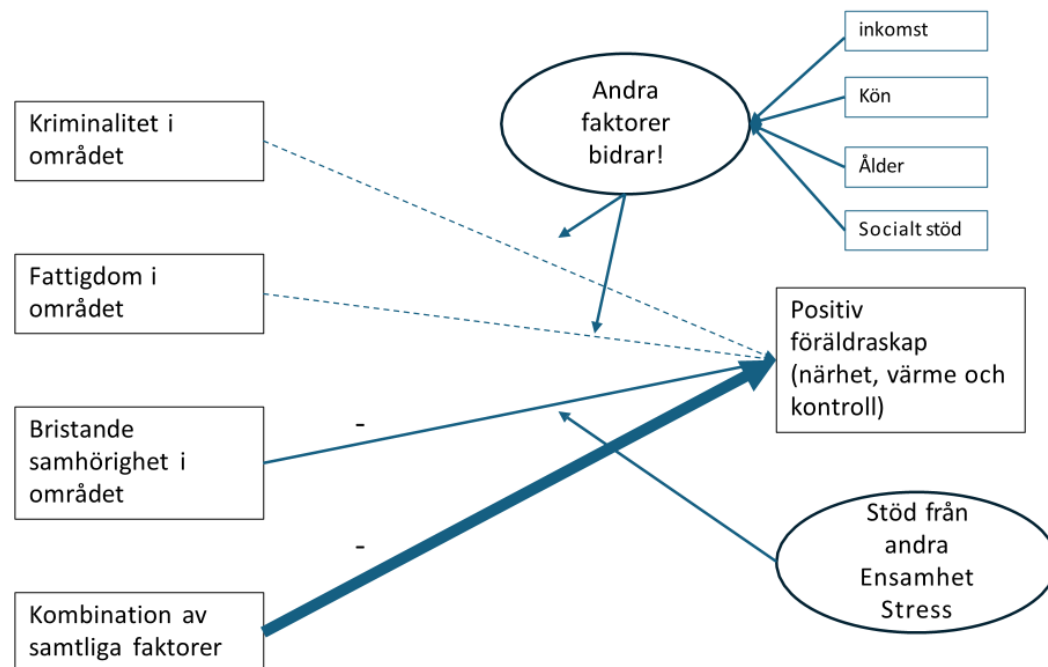
- Forskningen pekar på att **kärleksfulla relationer, tydliga ramar, möjligheter att lära och växa, samt att vara en förebild** är kärnan i ett bra föräldraskap

Det gäller också föräldrar...

Utsatta område – en riskfaktor för bristande föräldraskap

Vad säger föräldrarna i utsatta områden?

- Kvalitativa intervjuer med 31 föräldrar boende i utsatta områden i Stockholms län
- I syfte att ta reda på vilket behov av stöd föräldrar har och hur stödet kan utformas.

Rapport 2023:22

Länstyrelsen
Stockholm

**Oroa dig inte mamma,
det är bara skottlossning**

Intervjuer med föräldrar i utsatta områden i Stockholms län

Vad säger föräldrar i utsatta områden?

Rapport från Länsstyrelsen i Stockholm 2023:22

- Om bostadsområdet
- Anpassning och strategier
- Bristande tillit

"Jag är orolig nu inför sommaren. Barnen är lediga men jag måste jobba, jag kan inte ha koll hela tiden. Jag blir orolig men jag kan inte tvinga de att vara hemma hela tiden"

"De är jätterädda för socialtjänsten. Jag var också rädd, jätterädd, precis när jag var i början i Sverige så fick jag höra att de tar allas barn. Nu har jag själv upplevelser med Socialtjänsten, jag har upplevt, arbetat, samarbetat med dem, de hjälper mig. Så jag går ut och berättar för folk, då vill de ha hjälp. De blir förvånade över att socialtjänsten kan hjälpa till och inte tar barnen."

"Oroa dig inte mamma – det är bara skottlossning. Det är väldigt vanligt i Sverige"

Föräldrars förslag på hur stöd bör utformas

Rapport från Länsstyrelsen i Stockholm 2023:22

Synliga myndigheter i området

Muntlig information före skriftlig

Stöd och info från en tillitsfull person på eget språk

Tidigt föräldrastöd via MVC och BVC viktigt

Föräldrastöd på sfi – även pappor nås

Arenor som ska erbjuda stöd

Länsstyrelserna

Våra reflektioner

Rapport från Länsstyrelsen i Stockholm 2023:22

- Bristande tillit till offentliga aktörer är systemhotande
- Tillit skapas genom relationer via en personlig kontakt
- Offentlig sektor behöver finnas där medborgarna är
- Olika aktörer behöver arbeta med att motverka desinformation och ryktesspridning
- Stöd behöver erbjudas i andra former och på nya arenor.

Länsstyrelserna

Anpassat föräldraskapsstöd till målgruppen

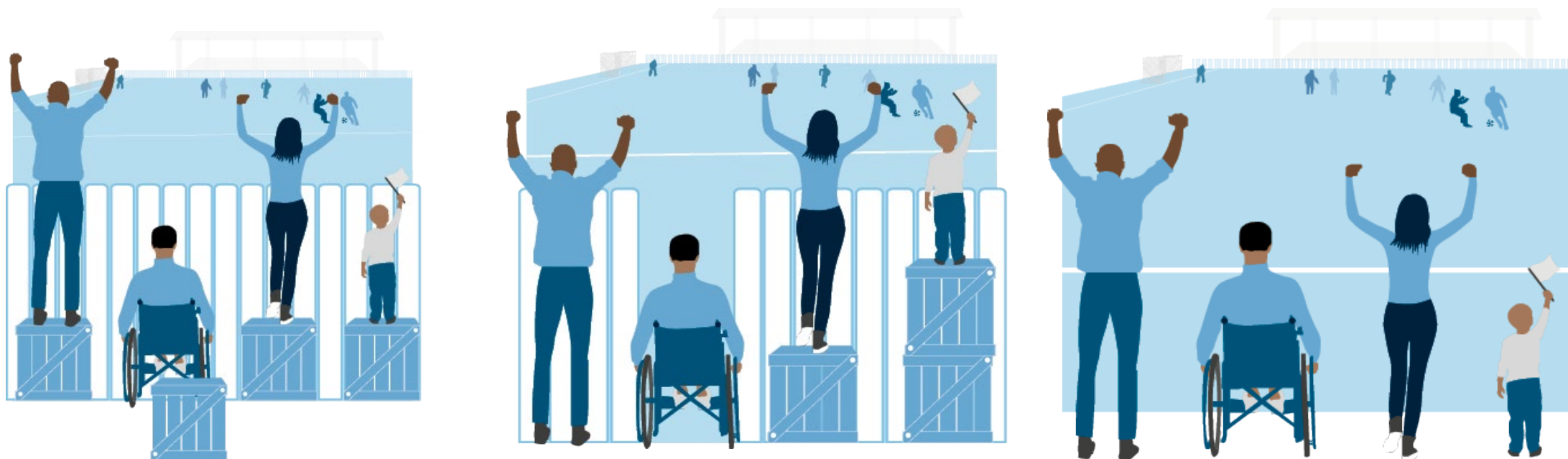

Bild från Länsstyrelsen Skåne Trygga och goda
uppväxtvillkor

Länsstyrelserna

Tack

Länsstyrelserna